

НАРЕДБА № 39 ОТ 30 АПРИЛ 2026 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА "РЪКОВОДИТЕЛ ДВИЖЕНИЕ"

Издадена от министъра на образованието и науката
Обн. ДВ. бр.43 от 12 Май 2026г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя държавният образователен стандарт (ДОС) за придобиването на квалификация по професията код 104102 "Ръководител движение" от област на образование "Транспортни услуги" и професионално направление код 1041 "Транспортни услуги" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавният образователен стандарт за придобиването на квалификация по професията код 104102 "Ръководител движение" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на трета степен на професионална квалификация по професията, за придобиване на квалификация по част от професията, както и за достигане на отделни единици резултати от ученето.

Чл. 3. Въз основа на ДОС по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3, т. 2, 3 и 5 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват типови учебни планове за ученици, учебни планове за лица, навършили 16 години, и учебни програми за обучението по професията.

Раздел I. Съдържание на държавния образователен стандарт

Чл. 4. (1) Държавният образователен стандарт по чл. 1 определя изискванията към кандидатите, описанието на професията, единиците резултати от учене за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията, критериите и средствата за оценяване на всяка единица резултат от учене, съвкупността от единици резултати от ученето, които формират придобиването на квалификация по част от професия, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

(2) Държавният образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията включва общата, отрасловата и специфичната професионална подготовка с необходимите професионални компетентности, които гарантират на обучаемия възможността за упражняване на професията след завършване на обучението.

Заклучителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и учебните програми по чл. 3, разработени въз основа на тази наредба, започват да се прилагат от учебната 2026 - 2027 г. за учениците, които постъпват в VIII клас в училищното професионално образование и обучение.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 22, ал. 6 във връзка с ал. 2, т. 6 от Закона за предучилищното и училищното образование.

Приложение към чл. 2

**ДЪРЖАВЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН СТАНДАРТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА
КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА**

"РЪКОВОДИТЕЛ ДВИЖЕНИЕ"

Професионално направление				
1041	Транспортни услуги			
Професия				
104102	Ръководител движение			
Степени на професионална квалификация	-	-	Ш	-
Ниво по Национална квалификационна рамка (НКР)	-	-	4	-
Ниво по Европейска квалификационна рамка (ЕКР)	-	-	4	-

1. Изисквания към кандидатите

1.1. Изисквания към кандидатите за входящо минимално образователно и/или входящо квалификационно равнище за придобиване на степен на професионална квалификация съгласно Закона за професионалното образование и обучение.

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията "Ръководител движение" от Списъка на професиите за професионално образование и обучение, утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД09-2230 от 09.08.2024 г., изискванията за входящото минимално образователно равнище към кандидатите са:

- за ученици - завършено основно образование;
- за лица, навършили 16 години - придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити или завършено средно образование.

1.2. Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицински документ, доказващ, че професията, по която желае да се обучава, не му е противопоказна и отговаря на изискванията за медицинска и психологическа годност при заемане на длъжност "ръководител движение".

2. Описание на професията

Ръководителят движение организира, управлява, координира и контролира движението на влаковете и маневрените дейности в гаровата и междугаровата инфраструктура с цел осигуряване на безопасност, точност и ритмичност на железопътния транспорт. Той изпълнява дейности с висок комплексен характер в реална оперативна обстановка, включително в условия на отклонения на графика за движение на влаковете, възникнали произшествия, аварии, ситуации и инциденти. Професията изисква задълбочени познания в организацията, документирането и отчитането на цялостния и/или част от

производствения процес за превоз на товари и пътници по железопътния транспорт, както и сигурното и редовно движение на влаковете на базата действащите нормативни актове, регламентиращи дейностите в железопътния транспорт.

Ръководителят движение осъществява приемо-предавателни процеси, планира и съгласува действията на смяната, разпределя задачите между персонала (дежурни ръководители, стрелочници, прелезопазачи, маневристи и други длъжности в железопътните предприятия), провежда инструктажи, контролира изпълнението на технологичните задължения и гарантира спазването на графика за движение. В дейността си използва съвременни системи за сигнализация и телекомуникации - осигурителна техника, сигнализация и комуникационни средства, чието основно предназначение е осигуряването на безопасността, ефективността и надеждността на превозите в железопътния транспорт.

Работата е динамична, отговорна и изисква способност за бърза и адекватна реакция, аналитично мислене, устойчивост на стрес и висока степен на концентрация. Освен техническите и регулаторни знания, професията предполага развити комуникационни и организационни умения, лидерски подход и способност за управление на персонал в условия на непрекъснат технологичен процес. Ръководителят движение осигурява отчетност чрез водене и заверяване на оперативни дневници и друга документация с правна, експлоатационна и контролна стойност. Той проверява и полага подпис на натурния лист на влака и удостоверението за спирачна маса. Провежда инструктажи на дежурната смяна.

Режимът на работа е непрекъснат. Работното време се определя съгласно Кодекса на труда и Наредба № 50 от 2001 г. за работното време на ръководния и изпълнителския персонал, зает с осигуряване на превозите на пътници и товари в железопътния транспорт (обн., ДВ, бр.4 от 2002 г.) и може да включва дежурства, смени, работа в почивни и празнични дни. Професията изисква придобиване на трета степен на професионална квалификация, валидна правоспособност за осигуряване безопасността на движението и удостоверено здравословно състояние.

Професията "Ръководител движение" е регулирана професия, за която придобиването и упражняването се извършват при условията, предвидени в действащото законодателство и Списъка на регулираните професии в Република България.

Ръководителят движение осъществява своята дейност в съответствие със Закона за железопътния транспорт, Устава на железниците, Наредба № 4 от 1997 г. за железопътните прелези (обн., ДВ, бр. 32 от 1997 г.), Наредба № Н-32 от 2007 г. за съгласуването на действията и обмяната на информация при разследване на железопътни произшествия и инциденти (обн., ДВ, бр. 79 от 2007 г.), Наредба № 41 от 2001 г. за достъп и използване на железопътната инфраструктура (обн., ДВ, бр. 64 от 2001 г.), Наредба № 42 от 2001 г. за лицензиране на железопътни предприятия за превоз на пътници и/или товари (обн., ДВ, бр. 67 от 2001 г.), Наредба № 43 от 2001 г. за железопътен превоз на пътници, багажи и колетни пратки (обн., ДВ, бр. 86 от 2001 г.), Наредба № 44 от 2001 г. за превоз на товари с железопътен транспорт (обн., ДВ, бр. 92 от 2001 г.), Наредба № 45 от 2001 г. за правилата за номериране на международните и на вътрешните пътнически и товарни влакове (обн., ДВ, бр. 107 от 2001 г.), Наредба № 46 от 2001 г. за железопътен превоз на опасни товари (обн., ДВ, бр. 107 от 2001 г.), Наредба № 48 от 2001 г. за железопътен превоз на специфични товари, на товари без опаковка и на товари, изискващи особена опаковка (обн., ДВ, бр. 4 от 2002 г.), Наредба № 50 от 2001 г. за работното време на ръководния и изпълнителския персонал, зает с осигуряване на превозите на пътници и товари в железопътния транспорт (обн., ДВ, бр. 4 от 2002 г.), Наредба № 52 от 2002 г. за железопътен превоз на военни товари,

техника и войски (обн., ДВ, бр. 64 от 2002 г.), Наредба № 54 от 2003 г. за медицинските и психологическите изисквания към персонала, който осъществява железопътни превози на пътници и товари и съпътстващите ги дейности, и за провеждане на предпътните (предсменни) медицински прегледи (обн., ДВ, бр. 55 от 2003 г.), Наредба № 55 от 2004 г. за проектиране и строителство на железопътни линии, железопътни гари, железопътни прелези и други елементи от железопътната инфраструктура (обн., ДВ, бр. 18 от 2004 г.), Наредба № 56 от 2003 г. за изискванията, условията и реда за обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност, изисквана от персонала, отговорен за безопасността на превозите с железопътен транспорт, или признаване на такава правоспособност и реда за провеждане на проверочните изпити на лицата от персонала, отговорен за безопасността на превозите (обн., ДВ, бр. 20 от 2003 г.), Наредба № 57 от 2004 г. за постигане на оперативна съвместимост на националната железопътна система с железопътната система в рамките на Европейския съюз (обн., ДВ, бр. 55 от 2004 г.), Наредба № 58 от 2006 г. за правилата за техническата експлоатация, движението на влаковете и сигнализацията в железопътния транспорт (обн., ДВ, бр. 73 от 2006 г.), Наредба № 59 от 2006 г. за управление на безопасността в железопътния транспорт (обн., ДВ, бр. 102 от 2006 г.).

За да заема длъжност от железопътния транспорт, която е свързана с безопасността на превозите, лицето, придобило трета степен на професионална квалификация по професията "Ръководител движение", трябва да притежава правоспособност, придобита съгласно условията на Наредба № 56 от 2003 г. за изискванията, условията и реда за обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност, изисквана от персонала, отговорен за безопасността на превозите с железопътен транспорт, или признаване на такава правоспособност и реда за провеждане на проверочните изпити на лицата от персонала, отговорен за безопасността на превозите (обн., ДВ, бр. 20 от 2003 г.). В тези случаи обучението по професията "Ръководител движение" включва и подготовка за придобиване на правоспособност за длъжност от железопътния транспорт, която е свързана с безопасността на превозите (в зависимост от желанието на обучаваните и възможностите на обучаващата институция) за:

- Ръководител движение;
- Постови стрелочник;
- Маневрист;
- Маневрен стрелочник;
- Прелезопазач;
- Началник влак.

В рамките на разширената професионална подготовка може да се организира допълнително обучение за придобиване на правоспособности и за други длъжности от железопътния транспорт, свързани с безопасността на превозите съобразно разпоредбите на посочената Наредба № 56 от 2003 г. за изискванията, условията и реда за обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност, изисквана от персонала, отговорен за безопасността на превозите с железопътен транспорт, или признаване на такава правоспособност и реда за провеждане на проверочните изпити на лицата от персонала, отговорен за безопасността на превозите (обн., ДВ, бр. 20 от 2003 г.).

Лицата, обучаващи се в професионалните гимназии за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията "Ръководител движение", могат да бъдат обучавани и за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория В по реда на Наредба № 37 от 2002 г. за условията и реда за обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство и условията

и реда за издаване на разрешение за тяхното обучение, издадена от министъра на транспорта и съобщенията (обн., ДВ, бр. 82 от 27.08.2002 г.).

3. Единици резултати от ученето (ЕРУ) за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията

Степен на професионална квалификация	Ниво по НКР/ЕКР	Номер на ЕРУ и вид професионална подготовка (ПП)									
		ЕРУ 1	ЕРУ 2	ЕРУ 3	ЕРУ 4	ЕРУ 5	ЕРУ 6	ЕРУ 7	ЕРУ 8	ЕРУ 9	ЕРУ 10
		Обща ПП		Отраслова ПП			Специфична ПП				
III	4	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

3.1. Списък на Единиците резултати от ученето по видове професионална подготовка

ЕРУ по обща професионална подготовка - единна за всички професионални направления от Списъка на професиите за професионално образование и обучение

ЕРУ 1. Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда

ЕРУ 2. Икономика и предприемачество

ЕРУ по отраслова професионална подготовка - единна за професиите от професионално направление "Транспортни услуги"

ЕРУ 3. Основни работни процеси

ЕРУ 4. Транспортни услуги

ЕРУ 5. Транспортна логистика

ЕРУ по специфична професионална подготовка по професията "Ръководител движение"

ЕРУ 6. Техническа експлоатация на железопътната инфраструктура и подвижния железопътен състав

ЕРУ 7. Системи за сигнализация и телекомуникации

ЕРУ 8. Организация на работата в гарите

ЕРУ 9. Железопътни прелези

ЕРУ 10. Управление и професионална етика

3.2. Описание на единиците резултати от ученето за професията "Ръководител движение"

3.2.1. Обща професионална подготовка по професията

ЕРУ 1	Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда
Резултат от учене 1.1	Спазва хигиенните норми и здравословните и безопасни условия на труд (ЗБУТ) на работното място

Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните нормативни актове за здравословни и безопасни условия на труд • Обяснява възможните професионални и здравни рискове на работното място и причините за тяхното възникване • Разяснява основните правила при оказването на първа помощ при трудови злополуки • Изброява основните видове лични предпазни средства и техните функции • Познава видовете защитни приспособления и средства за сигнализация и маркировка за осигуряване на ЗБУТ • Изброява правилата за работа при аварии и аварийни ситуации
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага мерки за безопасност на работното място • Спазва хигиенните норми на работното място • Прилага инструкции за безопасна работа • Реагира правилно при аварийни ситуации
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва стриктно мерките за безопасност при изпълнение на различните трудови дейности
Резултат от учене 1.2	Осъществява превантивна дейност за опазване на околната среда
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава нормативните актове, свързани с опазването на околната среда и ЗБУТ • Познава трудовоправните норми, свързани със ЗБУТ • Разяснява общите изисквания за осигуряване на ЗБУТ съобразно спецификата на провежданата дейност и изискванията на техническото, технологичното и социално развитие с цел защита на живота, здравето и работоспособността на работещите

Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Търси информация за устойчиви практики, приложими в конкретната професионална дейност • Изпълнява дейности по събиране и съхраняване на опасни продукти, излезли от употреба уреди и консумативи съобразно правилата за рециклиране • Използва технологии и материали, щадящи околната среда • Спазва практики за пестене на вода, енергия и други ресурси на работното място
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Правилно обработва отпадъците на работното място съобразно изискванията за сортиране • Вярно и точно разпознава замърсяващи фактори на работното място и съдейства за ограничаване на въздействието им • Способен е стриктно да следва утвърдените правила и изисквания за опазване на околната среда
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Владее теоретични знания за: <ul style="list-style-type: none"> - хигиенните норми - здравословните и безопасни условия на труд на работното място - овладяването на аварийни ситуации и оказването на първа помощ - превантивната дейност за опазване на околната среда <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Избира своевременно най-адекватния тип поведение при зададената рискова ситуация • Вярно и точно определя необходимите действия за оказване на първа помощ
Средства за оценяване	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит

	<p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 2	Икономика и предприемачество
Резултат от учене 2.1	Познава основите на пазарната икономика
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни икономически понятия - търсене, предлагане, пазар, конкуренция, цена • Познава ролята на държавата в икономиката - данъци, бюджет, регулации • Обяснява дейността на организацията в контекста на основни икономически принципи и понятия • Разяснява основни понятия във финансите - приходи, разходи, печалба, инвестиции • Разбира значението на социалната и екологична отговорност при ръководене на бизнес
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Използва основни икономически понятия като търсене, предлагане, пазар, конкуренция и цена при изпълнение на професионалните си задачи • Отчита значението на основните финансови показатели като приходи, разходи, печалба и инвестиции
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага правилата и изискванията, свързани с ролята на държавата в икономиката, включително данъци, бюджет и регулации, в рамките на работната среда и своите професионални ангажименти
Резултат от учене 2.2	Познава основите на предприемачеството
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава същността и ролята на предприемачеството в икономиката • Изрежда основните стъпки при стартиране на бизнес, включително генериране на идея, пазарно проучване, изготвяне на бизнес план • Изброява видовете фирми и организационно-правни форми на стопанска дейност
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава видовете фирми и организационно-правните форми на стопанска дейност • Прилага знания за предприемачеството в работната си среда
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Идентифицира успешни практически примери за управление на бизнес начинания

	<ul style="list-style-type: none"> • Предлага решения за подобряване на дейността в съответствие с технологичните и организационните изисквания • При необходимост представя идеи и предложения пред клиенти, инвеститори или партньори, като аргументира решенията си
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Владее основните теоретични знания и понятия в областта на икономиката • Владее основните теоретични постановки в областта на предприемачеството <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на описания проблем в зададения казус • Включва се в разработването на бизнес план на фирмата според изискванията на предварително дефинираното задание
Средства за оценяване	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

3.2.2. Отраслова професионална подготовка по професията

ЕРУ 3	Основни работни процеси
Резултат от учене 3.1	Познава правилата и начините на организация на работата в предприятията за транспортни услуги
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Изрежда нормативни актове и вътрешни документи на предприятието, свързани с работния процес • Назовава основните работни процеси и дейности на работното място • Назовава основните документи и документални процедури, свързани с изпълнението на работните процеси и дейности на работното място

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава ресурсите, средствата и инструментите, свързани с осъществяване на работния процес
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва основните нормативни актове, свързани с професията • Изпълнява работата си според създадената организация на работа на работното място и в обекта • Прилага инструкциите и указанията, свързани с професията и работното място • Подготвя работното място за изпълнение на поставените задачи
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е самостоятелно да организира работното си място • Самостоятелно разпределя работата си спрямо работното време и график
Резултат от учене 3.2	Работи в екип
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава етичните правила и норми в бранша • Познава отделните длъжности, техните взаимоотношения и йерархични връзки в работния екип • Описва принципите на етичните работни взаимоотношения и колегиалността • Обяснява причините, признаците и техниките за избягване на конфликти в работна среда
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва етичните норми и правила в бранша • Спазва принципите на етични работни взаимоотношения и колегиалност • Разпознава и преодолява конфликтите в работна среда
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Взаимодейства ефективно с всички участници в трудовия процес съобразно работния протокол • Способен е да приеме отговорности при работа в група или екип
Резултат от учене 3.3	Работи с клиенти
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава законите и наредбите, свързани с осигуряването на качествени услуги за клиенти

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава правилата за защита на личните данни и чувствителната информация при работа с клиенти • Познава етичните норми и добрите фирмени практики за взаимодействие с клиенти • Описва начините за изчисляване на дължими суми и средствата за разплащане с клиенти • Обяснява основните правила на обслужване и поведение • Изброява етапите на обслужване
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага действащото законодателство при обслужването на клиенти • Спазва правилата и процедурите за защита на личните данни и чувствителната информация за клиентите • Прилага добрите фирмени практики във взаимодействието с клиенти • Изчислява дължими суми и извършва разплащания при предоставяне на услуги за клиентите
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Обслужва качествено клиентите, като спазва правилата и утвърдените фирмени практики • Способен е да взаимодейства ефективно с клиентите на предприятието • Способен е да се справи с различни типове клиенти на предприятието
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Владее основните теоретични знания за приложимите в изпълнение на работните процеси и дейности на работното място нормативна уредба, правила и процедури • Владее основните теоретични постановки на основните работни процеси и дейности на работното място • Владее основните теоретични знания за ресурсите, средствата и инструментите, свързани с осъществяване на работния процес

	<ul style="list-style-type: none"> • Владее основните теоретични знания, свързани със създаване на ефективно взаимодействие в работния екип • Владее основните теоретични знания, свързани с ефективно обслужване на клиенти <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Избира ресурси, средства и инструменти за изпълнение на конкретна работна задача • Определя методи и средства (подходи) за осъществяване на конкретна работна задача • Изготвя документи по изпълнението на конкретна работна задача
Средства за оценяване:	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 4	Транспортни услуги
Резултат от учене 4.1	Познава услугите и транспортните средства в автомобилния транспорт
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава видовете транспортни средства и инфраструктурата за автомобилен транспорт • Познава същността, понятията и видовете транспортни услуги в автомобилния транспорт • Познава основните производствени показатели и измерители в автомобилния транспорт • Назовава основните нормативни изисквания и институционална рамка за автомобилен транспорт • Назовава основните документи и процедури за автомобилен транспорт
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава видовете транспортни средства и инфраструктура за автомобилен транспорт

	<ul style="list-style-type: none"> • Съпоставя различни видове автомобилни транспортни услуги • Определя основните производствени показатели и измерители в автомобилния транспорт • Комплектова документи за автомобилен транспорт • Избира автомобилна транспортна услуга
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Взема оптимално решение при избора на услуга в автомобилния транспорт
Резултат от учене 4.2	Познава услугите и транспортните средства в железопътния транспорт
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава видовете транспортни средства и инфраструктурата в железопътния транспорт • Познава същността, понятията и видовете транспортни услуги в железопътния транспорт • Познава основните производствени показатели и измерители в железопътния транспорт • Назовава основните нормативни изисквания и институционална рамка за железопътен транспорт • Назовава основните документи и процедури за железопътен транспорт
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава видовете превозни средства и инфраструктура за железопътен транспорт • Съпоставя различни видове железопътни транспортни услуги. • Определя основните производствени показатели и измерители в железопътния транспорт • Комплектова документи за железопътен транспорт • Избира железопътна транспортна услуга
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Взема оптимално решение при избора на услуга в железопътния транспорт
Резултат от учене 4.3	Познава услугите и превозните средства в морския и вътрешноводен транспорт
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава видовете транспортни средства и пристанища в морския и вътрешноводния транспорт

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава същността, понятията и видовете транспортни услуги в морския и вътрешноводния транспорт • Познава основните производствени показатели и измерители в морския и вътрешноводния транспорт • Назовава основните нормативни изисквания и институционална рамка в морския и вътрешноводния транспорт • Назовава основните документи и процедури при морския и вътрешноводния транспорт
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава видовете превозни средства и пристанища речния и морския транспорт • Съпоставя различни транспортни услуги в морския и вътрешноводния транспорт • Определя основни производствени показатели и измерители в морския и вътрешноводния транспорт • Комплектова документи за морски и/или вътрешноводен транспорт • Избира транспортна услуга в морския и вътрешноводния транспорт
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Взема оптимално решение при избора на услуга в морския и вътрешноводния транспорт
Резултат от учене 4.4	Познава услугите и превозните средства във въздушния транспорт
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава видовете транспортни средства и летищна инфраструктура за въздушен транспорт • Познава същността, понятията и видовете транспортни услуги във въздушния транспорт • Познава основните производствени показатели и измерители във въздушния транспорт • Назовава основните нормативни изисквания и институционална рамка във въздушния транспорт • Познава основните документи и процедури при въздушен транспорт
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава видове самолети и летища

	<ul style="list-style-type: none"> • Съпоставя различни транспортни услуги във въздушния транспорт. • Определя основни производствени показатели и измерители във въздушния транспорт • Комплектова документи за извършване на въздушен транспорт • Избира въздушна транспортна услуга
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Взема оптимално решение при избора на услуга във въздушния транспорт
Резултат от учене 4.5	Познава услугите и инфраструктурата в тръбопроводния транспорт
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава икономическата същност, понятията и предназначението на тръбопроводния транспорт • Изброява подвидовете и трасетата на тръбопроводния транспорт в България • Изброява предимства и недостатъци на тръбопроводния транспорт спрямо другите видове транспорт • Познава видовете услуги в тръбопроводния транспорт и възможностите им за интегриране с другите транспортни услуги • Познава основните производствени показатели и измерители при тръбопроводния транспорт • Назовава основните нормативни изисквания и институционална рамка в тръбопроводния транспорт • Познава основните документи и процедури при тръбопроводен транспорт
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира икономическата същност, понятията и предназначението на тръбопроводния транспорт • Идентифицира подвидовете и трасетата на тръбопроводния транспорт в България • Разграничава предимствата и недостатъците на тръбопроводния транспорт спрямо другите видове транспорт • Различава услуги в тръбопроводния транспорт и възможности за интегриране с другите транспортни услуги

	<ul style="list-style-type: none"> • Определя производствени показатели и измерители при тръбопроводния транспорт • Комплектова документи за тръбопроводен транспорт • Избира услуга с тръбопроводен транспорт
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Взема оптимално решение при избора на услуга с тръбопроводен транспорт
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Владее основните теоретични знания за видовете превозни средства и необходима инфраструктура в съответния вид транспорт • Владее основните теоретични знания за същността, понятията и видовете услуги в транспорта • Владее основните теоретични постановки за определяне на основните производствени показатели и измерители в съответния вид транспорт • Владее основните теоретични знания за документите и процедурите по организация на съответния вид транспорт <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обосновава транспортна услуга във вид транспорт • Определя производствени показатели и измерители на вид транспортни средства • Подготвя документи за транспорт
Средства за оценяване	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 5	Транспортна логистика
Резултат от учене 5.1	Разбира същността на транспортната логистика

Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните понятия, процеси, документи, участници в логистиката • Изброява видовете логистика • Познава икономическата същност на транспорта и транспортните коридори • Обяснява понятията, показателите и измерителите в транспортната логистика • Описва правната рамка, институциите и организациите, регулиращи дейностите в транспортната логистика
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава логистични понятия, процеси, документи и участници • Идентифицира логистична услуга • Разпознава транспортните коридори • Разпознава ролята и функциите на институциите и организациите, регулиращи дейностите в транспортната логистика • Разграничава ролята, правата и задълженията на лицата, ангажирани в дейностите на транспортната логистика
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва стриктно отговорностите по получаване, превоз и доставка на товари по договори за изпълнение • Спазва стриктно правилата за безопасен и икономичен превоз на товари и изискванията към моторните превозни средства за превоз на товари
Резултат от учене 5.2	Познава технологията на транспортната логистика
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Посочва основните участници и дейности в транспортната логистика • Описва манипулационни решения и складови машини, използвани в дейностите на транспортната логистика • Описва основните документи, процедури и формалности, използвани в транспортната логистика • Обяснява организацията, задачите и процесите в транспортната логистика

	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява приложението и мястото в изпълнението на транспортна логистика на съоръжения, оборудване и машини
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава функциите и задачите на участниците в изпълнението на дейностите на транспортната логистика • Разпознава и изготвя документи, свързани с процедури и формалности в транспортната логистика
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава точно видовете товари и специфичните особености на безопасното им транспортиране • Разграничава правилно специфичните особености при товарене, разтоварване, опаковка и маркиране на товарите
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Владее теоретични знания за основни понятия, процеси, документи, участници в логистиката • Владее основните теоретични знания за определяне и измерване на показателите за ефективност и резултат на дейностите в транспортната логистика • Владее основните теоретични постановки за организирането и документирането на дейностите в транспортната логистика • Владее основните теоретични знания за използваните в транспортната логистика съоръжения, машини и оборудване <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Определя ефективен транспортен маршрут по зададени параметри • Работи с оборудване и документи за товарене, разтоварване, опаковка и маркиране на товарите • Подготвя и проверява документи за товарене, разтоварване, опаковка и маркиране на товарите
Средства за оценяване	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

3.2.3. Специфична професионална подготовка по професията

ЕРУ 6	Техническа експлоатация на железопътната инфраструктура и подвижния железопътен състав
Резултат от учене 6.1	Познава устройството на железния път и контактната мрежа
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава изискванията от нормативната уредба за железния път • Описва частите на железния път в план и профил • Изброява видовете изкуствени съоръжения на железния път • Назовава технически изисквания, устройство и предназначението на долно и горно строене на железен път • Назовава техническите изисквания, устройството и предназначението на видовете стрелки и стрелкови съединения • Дефинира безнаставовия железен път • Различава аварийни ситуации, възникнали по железния път, нарушаващи нормалната работа • Познава нормативната уредба визираща работата на контактна мрежа • Описва основните елементи на контактната мрежа • Цитира правилата по ЗБУТ при придвижване в електрифициран участък
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава елементите на железния път • Различава видовете стрелки и стрелкови съединения • Определя технически параметри за безопасно преминаване на влаковете • Прилага приетите процедури при възникване на аварийни ситуации • Прилага установени процедури при включване и изключване на контактната мрежа (работа с разединители) • Попълва необходимата документация при работа с контактната мрежа • Прилага изискванията по ЗБУТ при аварийни ситуации по контактната мрежа
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Работи самостоятелно или в екип с различните видове стрелки и стрелкови съединения при спазване на правилата по ЗБУТ • Действа адекватно и отговорно при овладяване на възникнали аварийни ситуации по железния път и неговите елементи в района на гарата в съответствие с установените вътрешнофирмени правила за аварийна безопасност и спазване на правилата по ЗБУТ

	<ul style="list-style-type: none"> • Оперира адекватно, прецизно и отговорно при превключване на контактната мрежа и при аварийни ситуации при спазване правилата по ЗБУТ
Резултат от учене 6.2	Познава работата в експлоатационни пунктове
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава изискванията за организация на работата в експлоатационните пунктове от нормативната уредба • Назовава категорията на гарите и разделните постове • Различава видовете гари и разделни постове • Дефинира функциите и технологията на видовете експлоатационни пунктове • Описва видовете коловозно развитие в гарите и техните параметри • Изброява спомагателни съоръжения в гарата • Познава правилата по ЗБУТ при работа в гарата
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Работи самостоятелно или в екип със съоръженията в различните видове експлоатационни пунктове • Използва оптимално функционалните възможности на гарите
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да взема оптимални решения при обработка на влакове и товари при спазване изискванията по ЗБУТ • Способен да взема оптимални решения при обработката на влаковете • Спазва етичните норми при обслужване на пътници и товародателите
Резултат от учене 6.3	Познава железопътния подвижен състав
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни изисквания за подвижен жп състав от нормативната уредба • Познава предназначението на видовете локомотиви, вагони и специализирани машини • Дефинира техническите характеристики на подвижния железопътен състав • Идентифицира етикетите, поставяни по вагоните за техническа неизправност • Назовава принципа на работа на теглично-отбивачните съоръжения • Познава надписите и знаците за обозначение на локомотивите и вагоните и специализирани машини съгласно приетите стандарти • Познава правилата за композиране на вагони във влаковете
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Снема информация за ПЖПС по неговата серия и номер • Определя годността на ПЖПС съгласно изискваните технически прегледи и ревизии • Разчита съдържанието на техническите етикети

	<ul style="list-style-type: none"> • Контролира издаването на "Удостоверение за спираща маса" • Работи с ръчни спиращки при осигуряване на вагони от самопридвижване и теглично-отбивачни съоръжения
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Извлича необходимата техническа информация за ПЖПС от знаците, надписите и шаблоните на пътническите и товарните вагони • Организира самостоятелно или в екип композиране на вагони във влак при спазване на изискванията по ЗБУТ
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Назовава устройството и дейността на железопътна инфраструктура и подвижен железопътен състав • Дефинира елементите на долното и горното строене, изкуствените съоръжения и основни параметри на геометричното очертание (габарити) • Идентифицира основните компоненти на контактната мрежа • Посочва категориите гари и техните функционални характеристики • Разяснява видове локомотиви и вагони, значението на серията, номера и знаците по тях • Обяснява видовете гари и разделни постове и технологията на работа в тях • Познава изискванията по ЗБУТ при работа в гари, придвижване в електрифицирани участъци и при аварийни ситуации <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира умения за работа с видовете стрелки и стрелкови съединения • Правилно разчита инициали, кодови номера и технически шаблони върху ПЖПС • Демонстрира боравене с теглично-отбивачни съоръжения и активиране/деактивиране на ръчни спиращки за осигуряване срещу самопридвижване • Координира действията на персонала при аварийни ситуации при спазване на правилата по ЗБУТ
Средства за оценяване	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 7	Системи за сигнализация и телекомуникации

Резултат от учене 7.1	Работи с осигурителната техника в експлоатационните пунктове
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава нормативните актове регламентиращи работата на осигурителната техника • Изброява устройствата на осигурителната техника • Описва функционалния цикъл и алгоритъм на работа на осигурителната техника • Описва действието на гаровите съоръжения на осигурителната техника, принцип на действие и функционални възможности • Описва действието на компютърните гарови централизации, принцип на действие и функционални възможности. Управление от едно работно място (гара) на няколко експлоатационни пунктове (други гари или разделни постове) • Разпознава автоматизирани системи за централно диспечерско управление на движението на влаковете (Диспечерска централизация/СТС) • Описва обща структура, предназначение и основни функции на системите за автоматично регулиране на движението на влаковете • О. Е. система за управление на влаковете "ETCS" и Европейска система за управление на железопътния трафик "ERTMS" с тяхното предназначение и алгоритъм на работа • Описва действието на мониторингова система за безконтактна диагностика - предназначение и функционални възможности. Устройства за динамично следене на загрети букси, спирачни повърхности, осно натоварване на жп подвижен състав и за регистриране на дерайлирал подвижен състав, т.е. check point
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава релсови вериги, броячи на оси и тяхната работа • Управлява осигурителна техника, съоръжена с автоматична блокировка (АБ) и полуавтоматична блокировка (ПАБ) • Работи с автоматичните прелезни устройства (АПУ) • Работи с осигурителна техника, която е обвързана с автоматична локомотивна сигнализация (АЛС), ETCS и ERTMS • Работи с електрически стрелкови обръщателни апарати (ЕСОА) • Управлява различните видове гарови централизации, действия при повреди • Работи с диспечерски централизации и автоматизирани системи за централно диспечерско управление на движението на влаковете • Отчита данни от устройства за безконтактна диагностика - за динамично следене на загрети букси, спирачни повърхности, осно натоварване на жп подвижен състав и за регистриране на дерайлирал подвижен състав
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Самостоятелно работи с осигурителната техника съобразно спецификата на конкретната гара при спазване на правилата по ЗБУТ

	<ul style="list-style-type: none"> • Прецизно и точно следи работните параметри на осигурителната техника и електронните устройства, като предприема адекватни действия при възникване на повреди, при спазване на изискванията за безопасно движение на влаковете
Резултат от учене 7.2	Използва информационни и комуникационни средства
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава нормативните актове регламентиращи използването на информационни и комуникационни средства • Познава предназначението на гаровата и междугаровата телефонна връзка, влаковата радиовръзка, Глобалната система за мобилна комуникация за железопътни мрежи "GSM-R" и системите за високоговорящо известяване • Познава предназначението и възможностите на електронните комуникации • Обяснява работа с информационната система за оперативно управление на влаковата работа и електронния дневник за движението на влаковете • Назовава изискванията за водене на документация при повреди в съобщителните средства • Познава правилата за водене на разговори по радиостанция, ВДРВ, GSM-R и регламента за предаване на заповеди чрез регистриращи устройства • Познава здравните, правни и етични норми при работа с информационни и комуникационни средства
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Работи с гаровите комуникационни устройства и предава ясни, кратки и точни команди по радиостанция • Въвежда своевременно данни за пристигането, заминаването или преминаването на влаковете в електронните системи • Използва резервни комуникационни канали при отказ на основните средства или при аварии • Попълва електронния "Дневник за движение на влаковете", като гарантира съответствие между реалното време и въведените данни • Разчита индикациите на мониторите за заетост на изолираните участъци и състоянието на стрелките, предавани чрез телемеханични системи • Координира едновременно входящи обаждания от съседна гара, радиовръзка с машинист и въвеждане на данни в компютърната система без допускане на грешки • Проверява достоверността на получените служебни съобщения чрез контролно запитващи устройства или чрез сверяване с писмени разпореждания • Използва преводни инструменти и речници при работа с документация и електронна кореспонденция • Води базова професионална писмена и електронна комуникация на чужд език

Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Работи в екип с влаковите машинисти, диспечерите и стрелочниците, спазвайки утвърдената терминология и етичния кодекс • Самостоятелно взема решения за избор на най-ефективното комуникационно средство в критични ситуации • Самостоятелно използва софтуер и комуникационни средства при изпълнение на задачи, свързани с осигуряването на движението на влаковете и превозните дейности
Резултат от учене 7.3	Познава видовете сигнализация
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава нормативните актове регламентиращи видовете сигнализация • Описва видове сигнали и техните показания • Описва показанията на видовете светофори • Дефинира начините за сигнализиране на влаковете, локомотивите и специализирани релсови машини • Познава указателите на стрелките и вагоноизхвъргачките • Разпознава специалните сигнали за "Тревога"
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Подава ръчните сигнали и сигнали със заповеден диск • Разпознава сигналите, подавани от началник влака • Подава ръчните и звукови сигнали при маневра • Разпознава показанията на предупредителните светофори, входните светофори и изходните светофори • Прилага начини за ограждане на места, които трябва да се преминат с намалена скорост • Разпознава показанията на указателите на стрелките и вагоноизхвъргачките • Работи правилно с пулта за управление на влаковото движение при спазване на ЗБУТ
Компетентности	• Действа адекватно при подаване на различни видове сигнали, като спазва изискванията за безопасност
Резултат от учене 7.4	Използва чужд език при работа с информационни и комуникационни технологии
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава основни чуждоезикови термини, използвани в информационни системи и документи в железопътния транспорт • Познава менюта, интерфейси и инструкции на специализиран софтуер на чужд език • Познава стандартни фрази за комуникация със съседни жп администрации чрез информационни и комуникационни технологии
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Работи с чуждоезикови версии на специализиран софтуер • Използва преводни инструменти и речници при работа с документация и електронна кореспонденция

	<ul style="list-style-type: none"> • Води базова професионална комуникация на чужд език чрез информационни и комуникационни технологии
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Използва софтуер и комуникационни средства на чужд език при изпълнение на задачи, свързани с осигуряване на движението на влаковете
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Назовава нормативните актове регламентиращи осигурителна техника, сигнализация, информационни и комуникационни средства • Обяснява работата на видовете осигурителна техника • Разпознава системите за автоматично регулиране на движението на влаковете • Правилно класифицира - гарова и междугарова връзка, влакова радиовръзка (VHF/UHF), GSM-R, системи и високоговорящо известяване • Описва регламента за водене на разговори и предимството на съобщенията при аварийни ситуации (заповеди за спиране) • Познава реда за проверка на изправността на осигурителната техника и текущите заповеди • Описва видове сигнали и техните показания • Дефинира начините за сигнализиране на подвижен железопътен състав и гарови съоръжения • Познава основни термини и интерфейси на специализиран софтуер на чужд език, използван за осигуряване движението на влаковете <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Работи с пулт за управление • Самостоятелно работи с осигурителната техника • Използва комуникационните средства за даване на указания със стандартна терминология за поддържане на връзка с участниците в процеса. • Регистрира комуникацията и оперативните разпореждания в съответните документи. • Разчита и подава сигнали в процеса на работа
Средства за оценяване	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

ЕРУ 8	Организация на работата в гарите
Резултат от учене 8.1	Изпълнява графика за движение на влаковете
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава компонентите на графика за движение на влаковете • Идентифицира причините за отклонения от графика и методите за възстановяване • Разпознава видовете графици за движение на влаковете • Изброява елементи на графика за движение на влаковете • Изброява видове гарови интервали • Дефинира значението на книжка разписание • Разпознава техническите таблици и нормативи към книжка разписание • Дефинира вид и категория на влаковете • Разпознава вида и категорията на влаковете • Назовава елементите на преработвателната способност на експлоатационните пунктове
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разчита графичната и табличната част на графика за движение на влаковете • Организира движението на влаковете и маневрената дейност по установения график и при особени случаи • Извършва оперативно планиране на експлоатационната работа в гарите • Документира изпълнението на графика и предприетите действия при нарушения
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Осигурява безопасна, ефективна и ритмична организация на влаковото движение и оперативна гарова дейност, в реални експлоатационни условия, при спазване на нормативните изисквания и фирмените правила
Резултат от учене 8.2	Организира работата в гарите по приемане и изпращане на влаковете
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава нормативните актове, регламентиращи организацията на влаковото движение • Познава плана за приемане и изпращане на влаковете • Познава съпровождащата документация • Описва технология на работа в гарата • Дефинира същността на плана за приемане на влаковете • Описва начини за промяна на плана за приемане на влаковете • Регулира пропускането на различните категории влакове при отклонения в графика им за движение
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Следи изпълнението на плана за приемане и изпращане на влакове • Извършва приемане и изпращане на влак със централизация на стрелките

	<ul style="list-style-type: none"> • Извършва приемане и изпращане на влак без централизация на стрелките и с телефонна връзка между дежурния ръководител движение и постовите стрелочници. • Извършва приемане и изпращане на влак без централизация на стрелките и без телефонна връзка със стрелковите постове • Издава писмени заповеди на влаковия персонал • Осигурява движението на неспиращи в гарата влакове • Попълва необходимата документация
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Организира, документира и отчита цялостния процес в експлоатационния пункт за превоз на товари и пътници по железопътния транспорт • Взема оптимални решения при изпълнение на плана за приемане на влаковете • Адекватно и своевременно реагира при различни аварийни ситуации при спазване на ЗБУТ
Резултат от учене 8.3	Ръководи движението на влаковете при специални условия
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава нормативните актове, регламентиращи движението на влаковете при специални условия • Дефинира дейностите по ръководене на движението на влаковете при "специални условия" • Познава протоколите за водене на движение на влаковете при "специални условия" • Използва необходимите телефонограми за осигуряване на движението при "специални условия" между съседни гари • Познава и спазва изискванията за движение на извънгабаритни товари, опасни товари (RID) и работни влакове
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Попълва правилно образци, протоколи и инструктира машинистите на тяговия подвижен състав за условията на движение • Организира и контролира приемане и изпращане на влаковете чрез ръчното заключване на стрелките с контролни ключове при "специални условия" • Координира работата при ремонт на железния път и контактната мрежа • Извършва композиране на извънгабаритни товари, опасни товари (RID) и работни влакове
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Осигурява самостоятелно или в екип безопасното движение на влаковете при "специални условия"
Резултат от учене 8.4	Прилага правилата за извършване на маневрена работа

Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава нормативните актове, регламентиращи извършване на маневрени работи • Описва задълженията на служителите при извършване на маневра • Познава значението на всички маневрени сигнали • Назовава начините за планиране и ръководство на маневрената работа • Познава реда и начина за разрешаване, извършване и прекратяване на маневрената работа • Познава реда за изготвяне на маневрен план и издаване на писмени заповеди за маневра при "специални условия". • Назовава нормативните актове, регламентиращи осигуряване влаковете и маневрените състави със спирачна маса • Познава технологията за извършване на пълна и съкратена проба на автоматичната спирачка и значението на удостоверението за спирачната маса
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Подготвя "План за маневра" за извършване на маневрена работа • Работи с маневрените сигнали и сигнални принадлежности • Планира и ръководи извършването на маневрена дейност • Подготвя маршрута, разрешава и прекратява маневрата • Издава заповеди за извършване на маневра при "специални условия" • Пресмята действителния процент спирачна маса по определена формула • Проверява и анализира данните, вписани в специален образец от техник-механик ревизор вагони
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е самостоятелно да организира правилно и точно маневрената дейност при спазване на ЗБУТ • Работи в екип за извършване на маневрени дейности по композиране и разкомпозиране на вагони при спазване на изискванията по ЗБУТ

	<ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира готовност за незабавно прекратяване на маневрата при възникнала опасност
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Назовава нормативните актове регламентиращи техническа експлоатация, движение на влаковете и маневрена работа • Разчита графика за движение на влаковете • Назовава видовете оперативни и превозни документи, използвани в гарата • Познава технологията за работа в експлоатационния пункт • Идентифицира редовни и извънредни режими за движение и обвързаната с тях нормативна регулация • Описва процедурите за контрол и отчитане на спирачна маса • Обяснява планирането и ръководството на маневрената работа <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Спазва графика за движение на влаковете • Регистрира комуникацията и оперативните разпореждания в съответните документи (дневник за диспечерските заповеди, образци П-А, П-В, П-Г, средства за съобщения и книги за състоянието им (обр. VII-52 и обр. VII-53) и други) • Разпределя задачите на смяната съобразно квалификацията и отговорностите на служителите • Прилага различни способи за приемане и изпращане на влакове и при нормални условия и "специални условия" • Пресмята необходимата спирачна маса • Извършва маневрена работа по предварително изготвен план за маневра
Средства за оценяване	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 9	Железопътни прелези
Резултат от учене 9.1	Обяснява устройството на прелезите и правилата за тяхното сигнализиране
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Посочва видове прелези • Описва устройството на прелезите • Описва сигнализирането на прелезите

	<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира реда и начина за откриване и закриване на прелези • Изброява видове устройства за съоръжаване на прелезите • Дефинира правилата за категоризация на прелезите
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава видовете прелези • Управлява действието на бариерните механизми
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е самостоятелно да извършва рутинна работа с прелезни устройства при спазване правилата по ЗБУТ • Способен е да обясни вярно различията във видовете устройства за съоръжаване на прелезите
Резултат от учене 9.2	Прилага правилата за работа на прелезни устройства в района на гарата, в междугарие и между предупредителен и входен сигнал
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира изискванията към техническите устройства за съоръжаване на прелезите в съответен район • Назовава изискванията за обзавеждане и поддържане на прелези • Разпознава автоматичните прелезни устройства в участък с автоблокировка • Определя автоматичните прелезни устройства в участък без автоблокировка • Разпознава автоматичните прелезни устройства между предупредителен и входен сигнал • Изброява прелезите в района на гарата • Дефинира правилата за обзавеждане и поддържане на прелезите • Назовава изисквания за обзавеждане и поддържане на прелезите • Посочва изискванията на техническите устройства за съоръжаване на прелезите
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Използва и прилага изискванията на техническите устройства за съоръжаване на прелезите • Различава устройствата на прелези в участък с автоблокировка и в участък без автоблокировка • Прилага правилата за работа на прелезни устройства в района на гарата, междугарие и между предупредителен и входен сигнал • Прилага изискванията за обзавеждане и поддържане на прелезите

	<ul style="list-style-type: none"> • Контролира спазването на изискванията за безопасност
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Самостоятелно или в екип работи с прелезни устройства в район на гара, в междугарие и между предупредителен и входен сигнал при спазване правилата по ЗБУТ
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Назовава нормативните актове регламентиращи функционирането на прелезите • Демонстрира теоретични знания за устройството на прелезите и правилата за тяхното сигнализиране • Обяснява работа на прелезните устройства в района на гарата, в междугарие и между предупредителен и входен сигнал • Познава правилата по ЗБУТ и процедурите при аварийни ситуации <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Самостоятелно или в екип работи с прелезните съоръжения съгласно нормативните актове и правилата по ЗБУТ
Средства за оценяване	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 10	Управление и професионална етика
Резултат от учене 10.1	Управлява транспортна фирма
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира оперативни управленски решения • Посочва подходи и методи за планиране • Назовава комуникациите в организациите от железопътния транспорт • Описва ролята на ръководителя в транспортната фирма <p>ефинира управлението на промяната и конфликтите</p>
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира различните видове управленски решения • Организира оперативното планиране и извършване на работата • Прилага ефективни комуникационни методи по вертикалната и хоризонталната структура на фирмата • Прилага мотивационни техники на малък експлоатационен екип

	провежда мероприятия за овладяване на конфликтите и промяната в малка формална група
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Предлага ефективни модели на функциониране на малък експлоатационен екип и извън него
Резултат от учене 10.2	Осигурява спазването на фирмена политика
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава законовите и подзаконовите нормативни актове в железопътния транспорт • Дефинира видовете обучения и развитие на персонала
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира елементите на транспортната политика • Осигурява прилагането на законовите и подзаконовите нормативни актове, свързани с дейността на транспортната фирма • Подпомага дейността на прекия ръководител при оценка на персонала
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Взема правилно и оптимално решение при прилагане на нормативните актове, оценка на екипа и правилното му развитие
Резултат от учене 10.3	Организира спазването на професионалната етика
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава начини на мотивация и ангажираност към колектива • Познава ценностната ориентация и етика • Посочва начини на комуникационни методи
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага техники за мотивация на служителите • Отчита състоянието на междуличностните отношения в екипа • Прилага правилата на етичния кодекс на предприятието • Организира мероприятия за справяне със стреса на работното място
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Контролира спазването на професионалната етика в малък експлоатационен екип
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вярно и точно изпълнява поставените задачи, като демонстрира теоретични знания за управлението на транспортна фирма, фирмена политика, професионалната етика <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Отговаря правилно на зададените въпроси, като се съобразява с определеното за изпита време • Самостоятелно работи в реална работна обстановка
Средства за оценяване	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит

	Част по практика на професията: <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
--	--

4. Съвкупност от единици резултати от учене, които формират придобиването на квалификация по част от професията "Ръководител движение"

Степен на професионална квалификация	Ниво по ЕКР/НКР	ЕРУ № ... от списъка по т. 3.1. (мин. 3 броя ЕРУ, поне 1 ЕРУ е от специфичната ПП)
III	4	ЕРУ 1, ЕРУ 6, ЕРУ 9
		ЕРУ 1, ЕРУ 6, ЕРУ 7, ЕРУ 8, ЕРУ 9
		ЕРУ 1, ЕРУ 3, ЕРУ 6, ЕРУ 8, ЕРУ 9
		ЕРУ 1, ЕРУ 4, ЕРУ 6, ЕРУ 7, ЕРУ 8, ЕРУ 9

5. Изисквания към материалната база

5.1. Изисквания към кабинетите за обучение по теория на професията - характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер

Кабинетите за обучение по теория на професията покриват функционалните характеристики за учебни кабинети, санитарно-хигиенни изисквания и изискванията за пожарна безопасност в действащата нормативна уредба.

Основното обзавеждане включва: работно място за всеки обучаван (учебна маса и стол), работно място на обучаващия (работна маса и стол), шкаф за учебни материали и помагала, учебна дъска (вид според възможностите на институцията).

Основното оборудване включва: подходяща презентационна техника (компютър, мултимедия прожектор, екран), лицензиран софтуер за използваната компютърна система, безжичен интернет достъп/компютърна мрежа, осигуряваща интернет достъп.

Помощното оборудване включва: маркери за бяла дъска, гъби и спрей за почистване на бяла дъска, показалка, кошове за отпадъци.

Учебни пособия: демонстрационни табла, схеми, макети и модели или реални образци на устройства, машини, съоръжения, разглеждани в учебния материал, демо/учебни версии на програмни продукти, каталози, справочници, сборници с нормативни актове, инструкции, правилници, техническа и технологична документация, образци на документи и бланки, образци на правилници в железопътния транспорт, кодекси, инструкции на електронен или хартиен носител, достъпни физически или в дигитална среда, съобразени с преподаваното учебно съдържание.

5.2. Изисквания към учебната база за обучение по практика на професията - характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер

Учебният кабинет за обучение по практика на професията покрива функционалните характеристики, санитарно-хигиенните изисквания и изискванията за пожарна безопасност в действащата нормативна уредба.

Основното обзавеждане включва: работно място за всеки обучаван (работно бюро, стол), работно място на обучаващия (работно бюро, стол).

Основното оборудване включва: компютърна конфигурация/преносим компютър/таблет за всеки обучаем и за обучаващия (според възможностите на институцията), компютърна мрежа с интернет достъп/осигурен безжичен интернет достъп, шкаф за документи, мултифункционално офис устройство с осигурена мрежова или безжична връзка към учебните компютри, лицензиран офис пакет за всяко компютърно устройство.

Учебни пособия: при възможност на обучаващата институция, макети или симулатори на стрелки и пултове за управление на гарови централизации и сигнализация в зависимост от различни коловозни развития на гарите и прилежащите междугария, схеми или модели на влакове и различни серии вагони, демо/учебни версии на софтуер и информационни системи, използвани в професията, ръководства по организация и управление на железопътната експлоатация, схеми и диаграми за композиране, разкомпозиране и маневрена дейност.

Във връзка с многообразието на дейностите, които обучаваните лица трябва да усвоят, е необходимо обучението по практика да се извършва в реална железопътна работна среда - железопътна гара, железопътен прелез, стрелкови пост, превозна служба, жп участък, локомотивно депо и други функционални звена от инфраструктурата и експлоатацията.

По тази причина преди началото на обучението трябва да се представи договор с юридическо лице, извършващо всички или по-голяма част от дейностите, които са обект на обучението. Договорът е придружен от извадка от електронния регистър на Изпълнителната агенция "Главна инспекция по труда" за актуалните декларации по чл. 15 от ЗЗБУТ на предприятието, удостоверяващи съответствието на използваната база с изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.

Производствената база по професия "Ръководител движение" трябва да отговаря на нормативно установените изисквания към функционалните характеристики, условията за безопасност, здраве при работа и пожарна охрана съгласно приложимата нормативна уредба.

Основното оборудване на производствената база за професионалното обучение за придобиване на трета степен по професия "Ръководител движение" включва: системи за мониторинг на движението на влаковете, комуникационни устройства за координация с маневрените бригади и други звена, телефони или компютърни системи за вътрешна комуникация.

6. Изисквания към обучаващите

Право да преподават по теория и практика на професията имат лица с висше образование и образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" по специалности от професионално направление "Икономика" от областта на висше образование "Социални, стопански и правни науки", от професионално направление "Информатика и компютърни науки" от областта на висше образование "Природни науки, математика и информатика" и от професионални направления "Комуникационна и компютърна техника", "Транспорт, корабоплаване и авиация", "Машинно инженерство", "Електротехника, електроника и автоматика", "Енергетика", "Архитектура, строителство и геодезия" и "Общо инженерство" от областта на висше образование "Технически науки" от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления (обн., ДВ, бр. 64 от 2002 г.), съответстващи на професията.

Учителска длъжност по учебен предмет или модул от професионалната подготовка може да се заема и от лица със завършено висше образование по съответната специалност и без професионална квалификация "учител".

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка, за който няма съответно професионално направление в Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, могат да преподават лица без висше образование и без придобита професионална квалификация "учител", ако са придобили съответната професионална квалификация при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните си знания, умения и компетентности.